

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Т. В. Мірошніченко

“28” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ФІРМИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва)
освітня програма «Міжнародний бізнес»
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

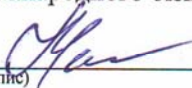
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Чемчикаленко Р. А. – к.е.н., доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “26” серпня 2024 року № 24

В. о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

_____ Руслан ЧЕМЧИКАЛЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

_____ Ірина ДЕРІД
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “28” серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Олена МИКОЛЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та консалтингу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«07» січня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ФІРМИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародний бізнес»
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“07” січня 2025 року, протокол № 10

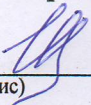
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Чемчикаленко Р. А. – к.е.н., доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри міжнародного бізнесу та консалтингу

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та консалтингу

Протокол від “06” січня 2025 року № 9

В. о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та консалтингу

(підпис) Ірина ШКОДІНА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

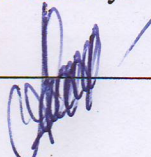
(підпис) Сергій АРХІЄРЕЄВ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “06” січня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

(підпис) Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка фірми» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

першого (бакалаврського) рівня

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

спеціалізації

«Міжнародний бізнес»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни «Економіка фірми» є формування загальних та фахових компетентностей щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка фірми» є:

- *формування наступних загальних компетентностей:*

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- *формування наступних фахових компетентностей:*

ФК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них

ФК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ФК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

ФК 17. Здатність розуміти технології прийняття рішень в області міжнародних фінансів, використовувати набуті теоретичні знання для розробки ефективних стратегій та тактик поведінки суб'єктів господарювання в складному міжнародному фінансовому середовищі;

ФК 20. Здатність розв'язувати прикладні завдання в сфері обліку, аналізу, контролю, оподаткування міжнародного бізнесу.

ФК 21 Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
16 год.	4/8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
в т.ч. контрольна робота	
8 год.	15 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН 2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію

ПРН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН 6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки

професійної компетентності на високому рівні.

ПРН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

ПРН26. Здійснювати вибір та використовувати відповідні методи та інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур, розробляти бізнес-план, застосовувати інноваційні підходи.

ПРН 29. Застосовувати набуті знання для розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, оподаткування міжнародного бізнесу.

ПРН 30. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Економічні засади функціонування підприємства (фірми) в системі ринкових відносин

Тема 1. Підприємство та фірма в соціально орієнтованій ринковій економіці

Економічна сутність термінів «фірма» та «підприємство». Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Ринок та його інфраструктура: торговельно-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, інформаційно-інноваційна, соціальна та інші. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства, економічні важелі регулювання. Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення та використання ресурсів, розпорядження прибутком.

Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття «номенклатура та асортимент продукції, що виробляється», «товарна», «валова», «чиста», «реалізована продукція», «валовий оборот підприємства». Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони.

Тема 3. Планування діяльності підприємства

Зміст та основні принципи планування діяльності підприємства. Поняття та види планів, систематизація планів підприємства. Технологія планування діяльності підприємства. Цільові характеристики діяльності підприємства, їх класифікація, вимоги до формування. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу підприємства. Дерево цілей та його побудова. Стратегічне планування діяльності підприємства. Види стратегій діяльності. Вибір та розробка стратегії. Діагностика реалізації обраної стратегії. Тактичне та оперативне планування. Система планів економічного та соціального розвитку підприємства. Методи планування окремих показників господарсько-фінансової діяльності. Оцінка якості планів підприємства.

Розділ 2. Потенціал підприємства

Тема 4. Трудові ресурси підприємства

Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи і завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на

продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві. Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати і її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст та умови використання. Сутність контрактної форми оплати праці. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві. Соціальні виплати та пільги як стимулюючий фактор продуктивності. Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства. Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах. Методи планування фонду оплати праці. Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства.

Тема 5. Майнові ресурси (активи) підприємства

Сутність активів підприємства та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності. Класифікація активів підприємства. Характеристики підприємства, що визначають особливості формування його активів. Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства. Особливості необоротних активів підприємства як складової його ресурсів. Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства. Амортизація як інструмент відтворення основних засобів та джерело формування фінансових ресурсів: поняття, методи нарахування. Методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства. Нематеріальні активи підприємства: сутність, класифікація, призначення, особливості формування та відтворення. Довгострокові фінансові інвестиції підприємства: поняття, класифікація, методи оцінки. Оборотні активи підприємства: економічна сутність та класифікація. Відмітні характеристики оборотних активів як складової ресурсів підприємства. Поняття та особливості кругообігу оборотних активів підприємства. Сутність та методика оцінки виробничого, операційного і фінансового циклів підприємства. Запаси як складова ресурсного забезпечення підприємства: сутність, класифікація, види вартості та методи оцінювання вибуття. Дебіторська заборгованість підприємства як складова економічних ресурсів підприємства: сутність, склад, види вартості, призначення та класифікація. Сутність і класифікація грошових активів підприємства та їх еквівалентів. Відмітні особливості грошових активів як складової майнових ресурсів підприємства. Особливості кругообігу грошових активів підприємства та інструменти його забезпечення. Методичні інструменти аналізу активів підприємства. Обґрунтування планового обсягу активів підприємства: завдання, етапи та методи. Резерви прискорення оборотності активів підприємства.

Тема 6. Фінансові ресурси (капітал підприємства)

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. Відмітні характеристики підприємства, що визначають особливості формування його фінансових ресурсів. Кругообіг фінансових ресурсів підприємства в процесі формування його капіталу. Капітал як складова ресурсів підприємства: характеристика сутності з позицій різних підходів та принципи його формування. Класифікація капіталу підприємства. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства. Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства: поняття, принципи, завдання. Особливості, форми та інструменти банківського і небанківського кредитування підприємства. Поняття структури та вартості капіталу підприємства. Методичні підходи до оцінки ефекту фінансового важеля та середньозваженої вартості капіталу підприємства. Методичні інструменти аналізу капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи. Планування обсягу і

структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи. Резерви зростання капіталу підприємства. Сутність інвестиційної діяльності підприємства. Класифікація інвестицій. Критерії оцінки ефективності реалізації інвестиційних проектів.

Розділ 3. Фінансові результати діяльності підприємства

Тема 7. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Сутність понять витрати, поточні та капітальні витрати підприємства, виробнича собівартість продукції, послуг і робіт. Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства. Класифікація поточних витрат. Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькулювання продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей. Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Зміст і механізм дій виробничого лівериджу. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства. Методи планування поточних витрат підприємства. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання. Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства.

Тема 8. Доходи та цінова політика підприємства

Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства. Сутність, механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства. Особливості формування доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності. Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення. Напрями забезпечення ефективності цінової політики. Методичні інструменти та послідовність аналізу доходів підприємства. Планування доходів підприємства: поняття, завдання і послідовність. Етапи планування доходів підприємства. Методи планування доходів підприємства: особливості та умови їх застосування. Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства.

Тема 9. Фінансові результати діяльності підприємства

Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. Сутність, функції та значення прибутку, джерела його утворення. Механізм формування чистого прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності. Показники рентабельності підприємства та фактори, що їх визначають. Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства. Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій. Резерви зростання прибутку підприємства: поняття, класифікація, методика оцінки. Використання чистого прибутку підприємства. Аналіз фінансового стану бізнесу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
Розділ 1. Економічні засади функціонування підприємства (фірми) в системі ринкових відносин												
Тема 1. Підприємство та фірма в соціально орієнтованій ринковій економіці	14	2	4			8	12					10
Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства	10	1	2			7	10					10
Тема 3. Планування діяльності підприємства	13	2	4			7	12	2				10
Усього за розділом 1	37	5	10			22	34	4	0	0	0	30
Розділ 2. Потенціал підприємства												
Тема 4. Трудові ресурси підприємства	13	2	4			7	12					10
Тема 5. Майнові ресурси (активи) підприємства	13	2	4			7	12	2				10
Тема 6. Фінансові ресурси (капітал підприємства)	13	2	4			7	12	2				10
Усього за розділом 2	39	6	12	0	0	21	36	6	0	0	0	30
Розділ 3. Фінансові результати діяльності підприємства												
Тема 7. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	13	2	4			7	13					11
Тема 8. Доходи та цінова політика підприємства	11	2	2			7	11					11
Тема 9. Фінансові результати діяльності підприємства	12	1	4			7	11					11
Усього за розділом 3	36	5	10	0	0	21	35	2	0	0	0	33
Контрольна робота	8					8	15					15
Усього годин	120	16	32	0	0	72	120	12	0	0	0	108

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1.	Підприємство та фірма в соціально орієнтованій ринковій економіці	4	-
2.	Економічна характеристика продукції підприємства	2	-
3.	Планування діяльності підприємства	4	-
4.	Трудові ресурси підприємства	4	-
5.	Майнові ресурси (активи) підприємства	4	-
6.	Фінансові ресурси (капітал підприємства)	4	-
7.	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	4	-
8.	Доходи та цінова політика підприємства	2	-
9.	Фінансові результати діяльності підприємства	4	-
	Разом	32	-

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	2	3	4
1.	Підготовка студентами доповідей з теми 1. Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці. Підготовка аналітичних доповідей «Стратегії суб'єктів бізнесу в умовах війни». Дискусія щодо специфічних особливостей бізнесу в умовах війни.	8	10
2.	Підготовка доповідей студентами з теми 2. Економічна характеристика продукції підприємства.	7	10
3.	Підготовка доповідей студентами з теми 3. Планування діяльності підприємства. Підготовка аналітичних доповідей «Сутність, значення та структура бізнес-плану». Розв'язання задач.	7	10
4.	Підготовка доповідей студентами з теми 4. Трудові ресурси підприємства. Дискусія «Ефективні форми мотивації». Розв'язання задач.	7	10
5.	Підготовка доповідей студентами з теми 5. Майнові ресурси (активи) підприємства. Підготовка аналітичних доповідей «Прискорені методи амортизації: переваги та недоліки». Розв'язання задач.	7	10
6.	Підготовка доповідей студентами з теми 6. Фінансові ресурси (капітал підприємства). Дискусія «Особливості антикризового управління в воєнний час».	7	10

1	2	3	4
7.	Підготовка доповідей студентами з теми 7. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції. Підготовка аналітичних доповідей «Управління поточними витратами за системою «директ-костингу», сфера застосування, можливості використання, порядок обчислення витрат при одно- та багатоступеневому розподілі маржинального (граничного) доходу».	7	11
8.	Підготовка доповідей студентами з теми 8. Доходи та цінова політика підприємства.	7	11
9.	Підготовка доповідей студентами з теми 9. Фінансові результати діяльності підприємства. Розв'язання задач.	7	11
10.	Підготовка до контрольної роботи	8	15
	Разом	72	108

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Економіка фірми» є контрольна робота.

Мета контрольної роботи з дисципліни «Економіка фірми» є оцінка рівня знань студентів щодо теоретичних основ і практичних аспектів функціонування підприємства, а також їх здатності аналізувати виробничо-фінансові показники, ефективно використовувати ресурси та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Це завдання покликане перевірити розуміння студентами економічних процесів на рівні фірми, включно з аналізом ринку, конкурентного середовища та прогнозуванням результатів діяльності для забезпечення рентабельності й стійкого розвитку підприємства.

Семестрова контрольна робота є індивідуальним комплексним завданням. Контрольна робота включає в себе тестування (оцінюється в автоматичному режимі на платформі Moodle – <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=7225> – у 5 балів) та діагностичне завдання у вигляді розрахункової задачі (оформлюється на папері А4 або в електронному вигляді в форматі .doc, .pdf чи .xlsx з подальшим розміщенням на сторінці курсу в Moodle, й оцінюється у 5 балів). Відповідно максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи – 10 балів.

7. Методи навчання

Форми та методи навчання: лекція, бесіда, дискусія, проблемний виклад навчального матеріалу, евристичний, аналітичний методи, дослідницький метод, метод проєктів, практичні методи (вправи).

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Економіка фірми»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОНП)	Методи навчання	Засоби діагностики / форми оцінювання
1	2	3	4
ПРН 1	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання	Дискусія, робота в команді над генеруванням ідей, кейсами та	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях рішень кейсів та

1	2	3	4
	впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.	проектами, їх презентація.	ситуаційних задач, креативного та екологічного мислення, управління часом (тайм-менеджмент).
ПРН 2	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.	Ессе, метод проектів вирішення кейсів, виступ та презентація результатів.	Оцінювання усних та письмових відповідей, комунікативних навичок, вирішення кейсів, екзаменаційна робота
ПРН 5	Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнескультур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.	Лекція-дискусія; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), командна робота, проблемно-пошукові методи при виконання завдань самостійної роботи; кейси; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на практичних заняттях, робота в команді, екзаменаційна робота.
ПРН 6	Планувати, організувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.	Лекція-дискусія; критичний аналіз джерел інформації, їх інтерпретація, проблемно-пошукові методи при виконання завдань самостійної роботи; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на заняттях, уміння переконувати; креативність; вирішення творчих завдань, екзаменаційна робота.
ПРН 7	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	Проблемно-орієнтовані лекції, виконання творчих завдань, кейси та ділові ігри.	Оцінювання виконання творчих задач, комунікативних навичок, навичків співпраці в ході вирішення кейсів та ділової гри, екзаменаційна робота.
ПРН 10	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	Лекція-дискусія; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), командна робота, проблемно-пошукові методи при виконання завдань самостійної роботи; кейси; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на практичних заняттях, креативність, гнучкість, екзаменаційна робота.

1	2	3	4
ПРН 11	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.	Робота в командах, підготовка презентації на визначену тему, проблемно-пошукові методи при виконання завдань; кейси; метод проєктів; творчі завдання.	Оцінювання результатів творчих завдань, комунікативних навичок, умінь переконувати; лідерських якостей, емоційного інтелекту, усних відповідей, тестів, екзаменаційна робота.
ПРН 23	Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.	Лекція-дискусія; критичний аналіз джерел інформації, їх інтерпретація, проблемно-пошукові методи при виконання завдань самостійної роботи; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на заняттях, умінь переконувати; креативність; вирішення творчих завдань, тестів, екзаменаційна робота.
ПРН 25	Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.	Лекція-дискусія; бесіда, пошук критичний аналіз джерел інформації, командна робота, кейси; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на практичних заняттях, робота в команді, комунікативних навичок, самоаналізу і рефлексії, емоційного інтелекту, екзаменаційна робота.
ПРН26	Здійснювати вибір та використовувати відповідні методи та інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур, розробляти бізнес-план, застосовувати інноваційні підходи	Лекція-дискусія; критичний аналіз джерел інформації, їх інтерпретація, проблемно-пошукові методи при виконання завдань самостійної роботи; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на заняттях, умінь переконувати; креативність; вирішення творчих завдань, тестів, контрольна робота, екзаменаційна.
ПРН 29	Застосовувати набуті знання для розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, оподаткування міжнародного бізнесу.	Лекція-дискусія; критичний аналіз джерел інформації, їх інтерпретація, проблемно-пошукові методи при виконання завдань самостійної роботи; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на заняттях, умінь переконувати; креативність; вирішення творчих завдань, тестів, контрольна робота, екзаменаційна.

1	2	3	4
ПРН 30	Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу	Лекція-дискусія; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), командна робота, проблемно-пошукові методи при виконання завдань самостійної роботи; кейси; творчі завдання.	Оцінювання усних та письмових відповідей на практичних заняттях, робота в команді, екзаменаційна робота.

Можуть також додатково (замість певних завдань) враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу) та ін;

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем бізнес-планування (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях (підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий. Поточний контроль проводиться під час семінарських (практичних) занять у вигляді усного або письмового опитування, виступів студентів під час обговорення питань, самостійної роботи, тестування, написання есе, рефератів тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховується під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни у формі екзамену.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінки опитування, контрольних робіт на семінарських заняттях

“5-6” балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді не тільки на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників, але й використати додатковий матеріал (монографії, наукові статті, звіти компаній, статистична інформація тощо). Студент повинен знати як саме здійснюється управління фірмою, здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України стосовно бізнесу.

“3-4” бали свідчать, що студент має тверді знання з дисципліни в обсязі навчальної програми, вміє використовувати бізнес інструментарій. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

“1-2” бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми

курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

“0” балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

Критерії оцінки екзамену

Екзаменаційна робота складається із:

- 10 тестів – 2 бали за вірну відповідь (20 балів)
- 2 аналітично-пошукових завдання (10 балів кожне).

10-9 балів - всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни «Економіка фірми», у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. Засвоєння основної та додаткової літератури. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.

8-7 балів - повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.

6-5 балів - знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. Засвоєння основної літератури. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті.

4-3 балів - прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Наявність помилок у відповіді на іспиті.

0-2 бали - відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Контрольна робота	Разом	Екзамен	Сума
Теми 1-9												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9				
6	5	6	6	6	5	5	5	6	10	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, контрольної роботи.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 Економіка / Е. І. Цибульська. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 348 с.
2. Стратегії розвитку бізнесу: теорія і практика : навч. посібник / Зоя Галушка, Олена Лусте. Чернівці : Чернівецьк. над. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 288 с.
3. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 304 с.
4. Бедринець М. Д. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Київ : Центр учбової

літератури, 2018. 292 с.

5. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» / А.В. Череп, О.В. Гамова, І.А. Козачок. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 268 с.

6. Фінансовий менеджмент: практикум. Навч. посібник Вид. друге, доповн. / С. В. Нестерова. Київ : Видавничий дім «КОНДОР», 2019. 280 с.

7. Іванілов О. С. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 728 с.

10. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 504 с.

Додаткова література

1. Веретенников, В. І. Управління проектами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 280 с.

2. Волошина С.В. Бізнес-планування: конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2016. 64 с.

3. 4 Steps to Creating a Financial Plan for Your Small Business. <https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/financial-management/small-businessfinancial-plan.shtml>

4. Angner A. Course in Behavioral Economics. Palgrave Macmillan, 2012. 272 p.

5. Blonval A. Importance of Mexico in Foreign Corrupt Practice Act enforcement. 2018. URL: <https://ssrn.com/abstract=3353497>

6. Camerer C., Loewenstein G. Behavioral Economics: Past, Present, Future. In: Advances in Behavioral Economics. Princeton, NJ : Princeton University Press, 2004. P. 3–51.

7. Financial Plan. <https://www.growthink.com/products/business-plantemplate/financial-plan>

8. How to Write a Business Plan in 9 Steps (2023). <https://www.shopify.com/blog/business-plan>

9. Variable and Absorption Costing. URL: <http://accountingverse.com/managerialaccounting/cvpanalysis/variable-and-absorption.html>

10. Про затвердження Порядку проведення оцінювання заяв, критеріїв оцінювання та необхідної кількості балів (оцінки) для прийняття Державним центром зайнятості рішень про надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу, форми бізнес-плану, форми договору про надання мікрогранту, а також кінцевих строків подання заяв та граничної суми мікрогрантів. Наказ міністерства економіки України від 06.07.2022 № 1969 (зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-22#Text>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України. URL: www.zakon.rada.gov.ua

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Міністерство фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua

4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

5. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: www.uaib.com.ua

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Економіка фірми» режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=7225>.